

L'ART DEL PAGÉS

SECCIO D' AGRICULTURA PRACTICA.

Una proba ab tres patatas.

En 24 de Janer del present any 1889 se pesáren 3 patatas de la varietat *Institut de Beauvais* y feren 4 lliuras y 9 onsas. Eran procedents de las que D. Jaume Carrera, horticultor en Puigcerdá, tenia exhibidas en la Exposició Universal de Barcelona, en 1888.

En 30 de Mars següent se 'n feren 31 talls y se sembraren á Granollers. Se posá un tall á cada sot y á la distancia de 3 y 1/2 pams, en cuadro. Nasqueren tots, però mes tart la malura destruí 4 plantas.

En 6 d' Agost d' aquest any s' arrencáren y pesáren 105 lliuras, classificantse de la manera següent:

1. ^a classe,	65 patatas.	56 lliuras	5 onsas.
2. ^a »	122 »	40 »	»
3. ^a »	57 »	6 »	5 onsas.
4. ^a »	50 »	2 »	2 »

294 patatas 105 lliuras.

Sa calitat, bastant fina de gust y molt blanca.

Al mateix dia y al costat se 'n sembraren del pays, de la classe anomenada *d' ull fondo*. Las *Institut de Beauvais* floriren 12 dias primer y se moriren molt mes aviat. Aquestas patateras se mustuiren mes ab lo sol que las *d' ull fondo*, essent cultivadas las duas classes per igual y á un mateix temps.

24. Novembre 1889.

F. A. y M.

Los cepes americanos á Figueras.

Desitjosos com los que més de estar al corrent del moviment viticultor modern, creat per los Francesos, obligats per la *Lley de la necessitat*, ab motiu de la mort de sos antichs y richs vinyars per lo diminut insecte de la filoxera, seguim ab atenció cuidadosa y procurém pendre nota de cuantas noticias nos venen á má, ja nacionals com extranjeras principalment de la altra part dels Pirineus, de ahont, degut á la gran constancia, y caudal de coneixements agrícolas y práctichs han trovat la manera de reconstituhir sos vinyars per medi de plantas exóticas ó selvatjes importadas dels boscos de América, per qual motiu se las coneixen per cepes americanos.

Inseguint donchs dits propósitos, en vista del anunci de don Joan Malleu, que aparegué en aqueixa Revista, decidirem fer un viatge á Figueras en l' últim ters del mes de Setembre prop passat, considerant época la mes á propósit pera apreciar los fruits á son complert estat de maduració, aixís com també las plantas en plena producció, que era nostra bell ideal, pera fernos cárrech de la importancia de cada varietat.

Sentirem grata satisfacció per las útils noticias que adquirirem en lo decurs de nostre viatge, perquè poguerem pendre *nota* de una porció de datos importants, dels quals nos proposém donarne compte en lo present treball, sense pretensions de bona ni elegant forma, ja perquè nostre ploma no fou trempada per la literatura, ja també perquè en agricultura lo necessari es relatar los fets senzilla y prácticament.

Al sortir de la estació de S. Celoni, notarem de menos la existencia de alguns vinyars desapareguts per la filoxera, y la desaparició anaba en augment quan mes nos allunyabam. En Hostalrich, pot dirse s' acaban los cepes indígenas ó europeus.

Despres de passada la estació de S. Miquel de Fluviá, apareixen altra vegada á la vista nous cepes, si bé ja americanos que per cert á nostre concepte, lo cuidado y direcció de aquellas plantas tenen bastant que desitjar.

Arribats á la meta de nostre viatge visitárem al senyor Malleu, á qui explicárem lo móvil de nostra presencia. Nos rebé afec-

tuosíssim, y accedí complaure'ns ab galanteria, com tenen per costum y fama guanyada ferho las personas de aquella vila.

En hora convinguda sortirem pera 'ls criaderos, unintse'ns á la companyia los inteligents viticultors Senyors D. Joan Llonch y D. Pere Nadal, dirigintnos al lloch que anomenan *Passeig nou* casi tocant á la mateixa vila, ahont se trova lo primer *criadero* *mostruari* del nombrat Malleu.

Es de una cabuda sobre unas 30 áreas; la composició de la terra es roja argilenca de regular fondo pero un tan pedregosa. Allí tinguerem la grata satisfacció de contemplar, ricas y abundants penjarellas de hermosos rahims, que gracias á los esforsos de son duenyo havia salvat per complert del mildiu; gran era el número que sostenian los Sants Salvadors, los Jacquez, los Herbemonts, los Secretarys, los Blach Defiance, los Othellos, los Triumphs, y tants altres productors directes que posseheix y 's cultivan en dit criadero, ab una vejetació molt desentrotllada que nos admirá; y arribá á tan nostra satisfacció, que vé podriam dir entussiasme, per l' estat de aquells ceps y fruits, que 'ns mogué pendre los convenientes datos pera poder formar la taula estadística que estampém al final de aquesta ressenya, suposat veurán ab gust nostres llegidors pera son coneixement y manifesta utilitat.

Igual satisfacció sentirem al veure las principals plantas obtingudas de hibridació per Mr. Bouschet, tals son, la Gran negre de la Calmeta, hibrit del cep Mandó ampurdanés, la Carinyena, la Alicante H., quals mostos son de una coloració ponderant, de varios ja coneguda, y además los indígenas Castets y Mandó, quins ceps no perjudica lo mildiu, per cual causa 'n fem especial menció ja també per ser de una producció excessiva.

Los porta-empelts principals, y creyém casi únichs á nostre concepte, per lo qu' hem vist, que son los Rupestris de petites fullas, los Solonis, y la Riparia de las fullas mes grossas que se la nomena Gloria de Montpellier, que 'ls vinyataires convé coconeixer desseguida, vejetan bé y frondosas en dit criadero, com las altres varietats.

Desde allí passárem á visitar altre criadero situaten lo Glasis del Castell de S. Fernando: la cabuda de la pessa tindrà entre una y dos hectáreas, la superficie forma una especie de *clot ó bressol* sense sortida natural de las ayguas, que 'ns cridá la atenció: la

terra, exceptuant la part fonda, es pedregosa color cendrós, y de poca gruixa, la treballable no passa de 20 á 30 centímetros. En las pendents costeras dominan los peus mares de Rupes-tris de fulla petita, alguns solonis, viallas berlandieris, etcé-tera, etc., y la part fonda, empeltats sobre varios peus ameri-cans las classes y varietats del primer criadero aumentadas y completadas ab un sarmentar que admira. Nos ensenyá ceps empeltats de poch's dias ó siga del mateix mes, donantnos espli-cacions racionals sobre sa ventatja comparats ab los de la época ordinaria.

La quantitat de sarments que donarán los ceps y peus mares de dits criaderos, units á la gran extensió de viver plantat al paratje «L' aygueta» junt al camí que conduheix á Vilabertran es extraordinari, y podrá surtirse'n pera plantar inmensas es-tensions de terrenos.

Com prop de dit criadero posseheix D. Joan Llonch y Pous una vinya reconstituïda ab peus americans, aprofitarem la oca-sió de son convit, passant á visitarla.

La terra sobre que está plantada es roja argilenca; es un modelo de perfecció son cultiu, y acompanyat de una direcció acabada, reuneix las mes excelents condicions pera ser visitada, carregada de hermosos rahims y distintas varietats, sense fal-tarhi un sol pámpol estava com en anys normals, uisenyals de mildiu s' hi notaban, se coneixia bé que son propietari sabia manejar bé la máquina de sulfatar, com tinguerem ocasió de veure'l á Badalona ab motiu del Concurs, guanyant un dels primers premis.

Uns ceps empeltats de aquest any eran hermosíssims, y 'ns feren notar l' augment de sarmentatje sobre peus solonis com-parats ab altres varietats de peus.

La vinya del Sr. Esteve (a) Saurí sobre peus americans, també la vejerem ab fruit ben sá y en bon estat los ceps.

Aceptant la invitació que 'ns feu D. Pere Nadal, de Vilaber-tran, passàrem á visitar sa nova vinya situada prop lo Riu de la Muga, lo terreno es de aluvió plantada de peus solonis y empeltada de aquest any, es precis véurela pera poder ferse càrrech del gran desentrotllo de son sarmentar: de 1 á 2 cen-tímetros de diámetro. Las varietats posadas son, l' indispensable *Mandó*, *Sant Salvador*, *Gran negra Calmeta*, *Bouchet y Castets*, varietats molt ben elegidas á nostre concepte.

VARIETATS AMERICANAS.

NOMS.	Llargada del rahim.	Diàmetre del grà.	Sabor ó gust.	Color del most.	GRAVS de dolcor.	TEMPS de la maduració.	Producció.
	Centímetres	Mil·límetres					
Sant Salvador	20 á 22	15 á 17	Franch.	Negre roig.	12	1 á 5 sep. ^{te}	Molta
Jacquez	20 á 22	10 á 13	Franch.	Roig fort	12'50	25 á 30 »	Molta
Herbemont	17 á 20	10 á 13	Franch.	Roig clar	12	25 á 30 »	Molta
Secretary	17 á 20	15 á 17	Franch.	Roig viu	13	10 á 15 »	Excessiva
Black Defiance	17 á 20	20 á 22	Gust francés	Roig viu	10'50	10 á 15 »	Excessiva

VARIETATS EUROPEAS.

Mandó	18 á 22	12 á 15	Franch.	Negre viu	12	20 á 25 sep. ^{te}	Excessiva
Castets	20 á 25	12 á 15	Franch.	Roig avellutat	11	20 á 25 »	Excessiva
Gran negre de la Calmette B ^t	18 á 22	12 á 15	Franch.	Roig fort	11	20 á 25 »	Excessiva
Carinyena B. ^t	22 á 26	20 á 22	Franch.	Roig fort	12	5 á 10 »	Molta
Alicant H. B. ^t	22 á 25	17 á 20	Franch.	Roig fort	13	5 á 10 »	Excessiva

Llinds del Vallès, Octubre 1889. — J. CAMP Y PRADELL.

SECCIO DE NOTICIAS AGRICOLAS.

A torrar castanyas.—En compte de ferho ab llenya qualsevol, com s' acostuma, agafant moltes vegadas una mala olor, segons la classe d' aquella; s' aconsella torrarlas ab romani, com ho fan á Torröella de Montgrí, tenint aquesta planta la ventatja de que produheix aromátich olor del qual ne participa tothom y especialment los que 'n menjan.

A probarho, donchs.

Bitllets falsos.—Heus aquí un medi fácil y senzill de conèixer los bitllets falsos.

Se 'ls mulla y una vegada humits, las líneas y dibuixos que tenen al transparent se desvaneixen y casi no se veuhen en los falsos, mentres que s' acentúan en los bons

Convé no mullarlos massa, sino passarlos hi per damunt una esponja.

Geografia local.—Ha publicat la de Sant Sadurni de Noya 'l mestre titular de la escola elemental de noys de dita vila, D. Joseph Paradedá y Tapiola, dedicantla al «Centre Catalá» d' aquella població; quina entusiasta Societat ho ha acceptat, qual correspon als principis que sustenta, costejant la impresió del esmentat treball, escrit en nostra llengua.

Molt nos plau poderho consignar, felicitant al mateix temps al Sr. Paradedá, qual amor patri es ben probat.

Oli de blatdemoro.—En los Estats-Units s' ha fet una proba de la qual resulta que un hectólitre de blatdemoro convenientment destil·lat, produheix aprop de 13 litres d' oli clar, de bon gust y d' un hermós color d' àmbar.

Societat agrícola.—En Sevilla acaba de formarse una important Societat agrícola denominada *The Agricultural é Industrial Ban King corporations of Spain*, qual principal objecte es venir ab son capital en auxili de la agricultura, essent lo primer negoci que acometi 'l del cultiu de la ramié.

Dita Societat, al mateix temps que emprengui la plantació y cultiu en gran escala, montará fàbricas pera 'l despellament y demés, per haverse vist practicament que las condicions d' aquells terrenos son excel·lents pera obtenir bonas ganancias del cultiu y explotació de dita planta filera.

Sulfat de coure.—Segons notícias, sembla que la Diputació provincial de Zaragoza ha acceptat com mes ventajosa la proposició dels Srs. Barandiaran y Arriaga de Bilbao, pera la adquisició dels 70,000 kilógrams de sulfat de coure pera combatre 'l mildiu dels ceps, al preu de 63'56 pessetas los 100 kilos.

Vagons pera animals.—A petició de varias empresas de ferro-carrils, la Societat Protectora dels Animals de Fransa ha obert un concurs de modelos de vagons pera transportar animals de totes classes.

Aixís que s' hagi elegit un tipo satisfactori, la Societat donará los passos necessaris pera conseguir que l' Estat imposi sa adopció á totes las companyías.

MERCATS, FIRAS Y CULLITAS.

Reus 26.—A la falta de cullitas de tota classe que hem tingut de lamentar enguany, sembla que amenassa una nova calamitat als propietaris rurals.

En la major part del terme, los olivers se presentan ab la malura que fá tres anys tan mal parats los deixá.

Están tots negres, y se tem que aquesta malura sigui causa de que se dificulti la brosta nova y per consegüent resulti nula la cullita de l' any vinent.

No l' hi falta mes que aixó á la ja prou malparada clase agricultora.

Poch animat ha sigut aquest mercat, donchs gens d' importancia revestiren las operaciones verificadas per dominar la calma y no esser en gran número los vehins dels pobles comarcans que 'ns han visitat.

Admetlla: Desde 'l dilluns anterior los preus y condicions no han variat en lo que 's refereix á la d' Esperansa; aquesta classe continúa essent bastant solicitada, pagantse de 16 1/4 á 16 1/2 duros los tipos bons y de 16 á 16 1/8 duros los regulars ó fluixos.

Planeta: S' ha fet de 18 á 18 1/4 alguna petita partida que ha entrat en plassa.

Comuna: Dificil será al consum l' assortirse d' aquesta classe de grá, porque son relativament pocas las entradas que tenim majorment ara que som al temps que mes se necessita y aixó sens dupte fá que 'ls preus se mantinguin fermes de 15 á 15 1/2 duros.

Llargueta: La poca que 's presenta es venuda facilment de 15 1/4 á 15 1/2 duros.

Avellana: Han entrat algunas partidas de grá estranger que comparat ab lo del pays s' hi nota una gran diferencia de classe, pero que no per esser mes baix deixa de colocalse y de fer mal al de aquesta regió. Aquell se ven al entorn de 9 duros, mentres que 'l d' aquí no 's cedeix que no siga al entorn de 10 duros.

La avellana pera embarch s' ha cotisat de 30 á 31 pessetas segons classe

Admetlla mollar; Segueix la mateixa calma y ningú pregunta per aquest fruyt. Si alguna venda 's fa es precis cedir á 7 1/4 duros lo sach de 50'40 kilos.

Olis: Los de arrieria vells se cotisan á 12 rals y 'ls nous á 12 1/2 rals. Los del Camp son solicitats de 16 á 16 1/2 rals.

(De *Lo Somatent*.)

CEREALS.

Segueix cridant extraordinariament la atenció lo freqüent desembarch de blat extranjer en lo port de Gibraltar.

Durant la 2.ª dezena del mes que som han passat los Dardanel 8 barcos del carregament citat, ab destí al indicat punt, y á tot aixó lo Govern y las Asociacions que sembla predican en favor de la agricultura del pays, segueixen tan tranquilas, suposant sens dupte que ab paraulas se satisfan los desitjos del agricultor.

OLIS.

A judicar per los datos rebuts de diferents districtes oliverers, la cullita d' oli en lo corrent any será molt escassa, no sols en Andalucia sino en las costas de Llevant y en tot Espanya, esperantse ab semblant motiu que 'l preu d' aquest líquit prengui major estima, notantse que 'ls possehidors d' existencias del any passat se retrauen de vendre als preus que regian darrerament.

VINS.

La exportació de nostres vins ab destí á Fransa ha pujat en lo mes de Setembre últim, segons los datos estadístichs que acaba de publicar la administració d' Aduanas en dit pais.

Com la cullita en Fransa resulta inferior á la de 1888, es de presumir que en la campanya de 1889-90 expedim mes ví que en la que acaba de terminar.

IMPRESA DE VÍCTOR BERDÓS Y FELIU, MOLAS, 31.-BARCELONA.